

TUO-10 Friman Aino(UM)

24.04.2019
JULKINEN

Asia

Sähköisen kaupan useanvälisten neuvottelujen aloittaminen WTO:ssa

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Tällä E-kirjeellä annetaan tietoa eduskunnalle sähköisen kaupan useanvälisten neuvottelujen aloittamisesta Maailman kauppajärjestössä (World Trade Organization, WTO) sekä komission suosituksesta kyseisiin neuvotteluihin liittyviksi lisäneuvotteluohjeiksi.

Sähköisen kaupan useanväliset neuvottelut alkavat WTO:ssa. WTO-jäsenet antoivat julistuksen neuvottelujen aloittamisesta Maailman talousfoorumin yhteydessä tammikuussa 2019. Neuvottelujen aloittamista varten WTO:ssa käytiin valmistelevia keskusteluja vuoden 2018 aikana, joiden tavoitteena oli kartoittaa mahdollisia neuvotteluaiheita. EU esitti keskustelujen aikana kaksi temaattista paperia; toisen mahdollisista neuvotteluaiheista ja toisen WTO:n televiestintää koskevan referenssipaperin päivittämisestä. Ensimmäinen neuvottelukierros järjestetään toukokuussa 2019.

Komissio antoi 2. huhtikuuta 2019 suosituksen neuvoston päätökseksi, joka koskee useanvälisiä sähköisen kaupan neuvotteluja WTO:ssa. Suositus sisältää ehdotuksen lisäneuvotteluohjeiksi. Lisäneuvotteluohjeet täydentävät Dohan kehityskierroksen neuvottelumandaattia, jonka pohjalta neuvotteluja käydään.

Lisäneuvotteluohjeita on käsitelty kauppapoliittisessa komiteassa (palvelut ja investoinnit) 3. ja 15. huhtikuuta 2019. Alustavan aikataulun mukaan neuvoston olisi tarkoitus hyväksyä lisäneuvotteluohjeet 28. toukokuuta 2019.

Suomen kanta

Valtioneuvosto kannattaa tavoitetta luoda sähköistä kauppaa koskevia kansainvälisiä sääntöjä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että sopimuksen velvoitteilla pystyttäisiin vaikuttamaan tehokkaasti digitaaliseen protektionismiin ja edistämään kuluttajien luottamusta verkkoympäristöön, ottaen huomioon kuluttajansuojaan ja henkilötietojen suojaan liittyvät näkökohdat.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että komission ehdotus kattaa laajasti eri neuvotteluaiheita ja sisältää mahdollisuuden joustavaan lähestymistapaan neuvotteluissa. Valtioneuvosto tukee tavoitetta sopimuksesta, johon osallistuisi mahdollisimman laaja joukko WTO-jäseniä.

Valtioneuvosto katsoo, että tavoiteltava sopimus tukisi myös laajempaa tavoitetta WTO:n uudenaikaistamisesta.

Pääasiallinen sisältö

WTO:n yhdennessätoista ministerikokouksessa joulukuussa 2017 yhteensä 70 WTO-jäsentä hyväksyi julistuksen sähköisestä kaupasta. Julistuksen mukaisesti sähköisestä kaupasta kiinnostuneet jäsenet käynnistivät valmistelevat keskustelut sähköisen kaupan neuvottelujen aloittamista varten. Valmistelevat keskustelut käytiin WTO:ssa vuoden 2018 aikana. EU esitti keskustelujen puitteissa kaksi temaattista paperia; toisen mahdollisista neuvotteluaiheista ja toisen WTO:n televiestintää koskevan referenssipaperin päivittämisestä.

Neuvottelujen aloittamiselle saatiin virallinen lähtölaukaus Maailman talousfoorumin yhteydessä tammikuussa 2019, jossa yhteensä 76 WTO-jäsenen¹ joukko antoi julistuksen tavoitteestaan aloittaa neuvottelut sähköisestä kaupasta WTO:ssa. Julistukseen osallistuneet jäsenet vahvistivat pyrkivänsä saavuttamaan korkeatasoisen neuvottelutuloksen, joka perustuu voimassa oleviin WTO-sopimuksiin ja -kehyksiin, ja saamaan mukaan mahdollisimman monta WTO-jäsentä. Julistukseen osallistuneet sitoutuivat myös muun muassa ottamaan huomioon WTO-jäsenten, mukaan lukien kehitysmaiden ja vähiten kehittyneiden maiden, sekä mikroyritysten ja pienten ja keskisuurten yritysten ainutlaatuiset mahdollisuudet ja haasteet sähköisen kaupan alalla. Ensimmäinen neuvottelukierros järjestetään toukokuussa 2019.

Euroopan komissio sai 2000-luvun taitteessa neuvostolta valtuutuksen käydä Dohan kehityskierrosta koskevia neuvotteluja WTO:ssa muun muassa palvelujen kaupasta ja kaupan helpottamisesta sekä kauppasääntöjen asteittaisesta vapauttamisesta. Kyseinen valtuutus kattaa myös sähköistä kauppaa koskevat uudet WTO-neuvottelut, koska sähköistä kauppaa koskevat neuvottelut kuuluvat palvelujen kaupan, kaupan helpottamisen ja kauppasääntöjen asteittaisen vapauttamisen alaan². Komission mukaan uutta neuvoston päätöstä, jolla annettaisiin valtuutus aloittaa neuvottelut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimuksen) 218 artiklan 3 kohdan mukaisesti, ei sen vuoksi tarvita. Komissio suosittaa kuitenkin neuvostoa antamaan tarkentavat lisäneuvotteluohjeet, jotka koskevat nimenomaisesti sähköistä kauppaa koskevia WTO-neuvotteluja. Täydentävien neuvotteluohjeiden hyväksyminen on tarpeen, jotta unionin kanta voidaan rajata tarkemmin kyseisissä WTO-neuvotteluissa.

Lisäneuvotteluohjeiden mukaisesti EU:n neuvottelutavoitteena on tehostaa maailmanlaajuisia sähköistä kauppaa, helpottaa yritysten (myös mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten) toimintaa, lisätä kuluttajien luottamusta verkkoympäristöön ja luoda uusia mahdollisuuksia edistää osallistavaa kasvua ja kehitystä. EU pitää tärkeänä, että säännöissä ja sitoumuksissa jätetään jäsenille asianmukainen liikkumavara. Liikkumavara tarvitaan siksi, että neuvotteluissa päästäisiin korkeatasoiseen tulokseen, ja jotta neuvotteluihin osallistuisi mahdollisimman monta WTO:n jäsentä.

¹ Albania; Argentiina; Australia; Bahrain; Brasilia; Brunei; Kanada; Chile; Kiina; Kolumbia; Costa Rica; El Salvador; Euroopan unioni; Georgia; Honduras; Hongkong; Islanti; Israel; Japani; Kazakstan; Etelä-Korea; Kuwait; Laos; Liechtenstein; Malesia; Meksiko; Moldova; Mongolia; Montenegro; Myanmar; Uusi-Seelanti; Nicaragua; Nigeria; Norja; Panama; Paraguay; Peru; Qatar; Venäjä; Singapore; Sveitsi; Taiwan; Thaimaa; Makedonia; Turkki; Ukraina; Yhdistyneet Arabiemiirikunnat; Yhdysvallat; Uruguay.

² Tältä osin viitataan erityisesti 25. lokakuuta 1999, 21. marraskuuta 2001 ja 21. heinäkuuta 2003 annettuihin neuvoston päätelmiin (joissa määrätään nimenomaisesti, että Singaporen ja Dohan ministerikokouksissa annetut julistukset ja niihin liittyvät Dohassa hyväksytyt tekstit sekä neuvoston aiemmat päätelmät muodostavat perustan unionin toimille Dohan kehityskierrosta koskeissa neuvotteluissa), sekä 5. joulukuuta 2003, 6. lokakuuta 2004, 19. heinäkuuta 2005, 18. lokakuuta 2005, 21. marraskuuta 2005, 12. kesäkuuta 2006 ja 10. maaliskuuta 2008 annettuihin neuvoston päätelmiin.

Mahdollisia neuvotteluaiheita ovat, muun muassa:

- sähköisten maksutapahtumien helpottaminen (esim. sähköiset allekirjoitukset ja muut luottamuspalvelut sekä sähköinen todentaminen);
- sähköisten siirtojen ja siirretyn sisällön tullittomuus;
- kuluttajien luottamuksen lisääminen (esim. sähköinen kuluttajansuoja, ei-toivottu sähköinen viestintä ja oikeussuojakeinot);
- televiestintäpalvelujen sääntelyä koskevat säännöt, joilla varmistetaan televiestintäalan tasapuoliset toimintaedellytykset ja tehokas kilpailu;
- rajat ylittävät tietovirrat, tiedon sijaintivaatimukset ja henkilötietojen suoja;
- yritysten luottamuksen lisääminen (esim. lähdekoodin suojaaminen, teknologian siirtovaatimusten kieltäminen);
- sähköisen kaupan parempi saatavuus (esim. pääsy internetiin, verkkopalveluihin ja julkisen sektorin tuottamaan tietoon tai verkossa toimivien välittäjien vastuu ja pääsy niihin);
- sähköisen kaupan kannalta merkitykselliset kaupan helpottamista koskevat toimenpiteet (esim. paperiton kauppa) ottaen asianmukaisesti huomioon kaupan helpottamisesta tehty WTO-sopimus;
- teollis- ja tekijänoikeuksien, myös liikesalaisuuksien, sähköiseen kauppaan liittyvät näkökohdat;
- kehitysmaihin liittyvät kysymykset (mm. tekninen apu);
- avoimuus; ja
- yhteistyö (esim. osallistuvien jäsenten ja kuluttajansuojaviranomaisten välillä).

Neuvotteluissa olisi pyrittävä menemään WTO-jäsenten nykyisiä sitoumuksia pidemmälle ja vapauttamaan asteittain myös palvelujen ja tavaroiden kauppaa. Asteittainen vapauttaminen koskisi tältä osin sähköisen kaupan näkökulmasta relevantteja tavaroita ja palveluja. Tällaisia palveluja ja tavaroita ovat erityisesti informaatioteknologiatuotteet, televiestintäpalvelut, tietokonepalvelut ja niihin liittyvät palvelut.

Kaikki EU:n hyväksymät säännöt ja sitoumukset tulisivat olemaan EU:n säädöskehityksen mukaisia. EU ei tule sitoutumaan sellaisiin velvoitteisiin, jotka voisivat vaikuttaa sen kyberturvallisuutta tai henkilötietojen suojaa koskevaan säädöskehitykseen. EU ei tule tekemään sitoumuksia myöskään audiovisuaalisten palvelujen eikä julkisten palvelujen osalta. EU pitää tärkeänä, että tavoiteltava sopimus jättää mahdollisuuden määritellä ja toteuttaa kulttuuri- ja audiovisuaalipolitiikkaa kulttuurisen monimuotoisuuden säilyttämiseksi.

Komissio arvioi, että sähköistä kauppaa koskevien WTO-neuvottelujen todennäköisin tulos on sääntöpaketti, jonka jäsenet voivat myöhemmin liittää nykyisiin WTO-sitoumuksiin koskeviin listoihinsa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Menettelyllinen oikeusperusta lisäneuvotteluohjeiden antamiseksi on SEUT 218 artiklan 3 ja 4 kohta. Lisäneuvotteluohjeet eivät sisällä ehdotusta aineelliseksi oikeusperustaksi. Sopimuksen oikeusperusta tulee arvioitavaksi tarkemmin sopimuksen allekirjoittamista koskevan päätösehdotuksen yhteydessä sopimuksen sisällön valossa. Alustavasti voidaan arvioida, että sopimuksen aineellisena oikeusperustana käytettäneen ainakin yhteistä kauppapolitiikkaa koskevaa SEUT 207 artiklaa.

Tämänhetkisen arvion mukaan sopimus sisältäisi vain unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, mikä tarkoittaisi, että se tehtäisiin unionisopimuksena. Neuvosto tekee sopimuksen neuvottelemista ja tekemistä koskevat ratkaisunsa SEUT 207 artiklan 4 kohdan mukaan pääsääntöisesti määränemistöllä. Lisäneuvotteluohjeiden myöntämistä koskeva päätös ei edellytä Euroopan parlamentin kuulemistä tai hyväksyntää. Parlamentille tiedotetaan asiasta kuitenkin SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamenttia tiedotetaan asiasta SEUT 218 artiklan 10 kohdan mukaisesti.

Kansallinen valmistelu

E-kirjettä on käsitelty kauppapoliittisen jaoston (EU2) kirjallisessa menettelyssä 30. huhtikuuta – 6. toukokuuta 2019.

Sidosryhmille on järjestetty neuvotteluintressejä kartoittava kirjallinen kuuleminen 25. maaliskuuta - 16. huhtikuuta 2019. Sidosryhmiä on tiedotettu neuvottelujen aloittamisesta myös 10. huhtikuuta 2019 järjestetyn EU2-jaoston (laaja kokoonpano) kokouksessa.

Eduskuntakäsittely

Eduskunnalle on toimitettu WTO:n Dohan kehityskierroksesta useita selvityksiä. Dohan kehityskierrokseen valmistautumisesta eduskunnalle on toimitettu E-kirje (E 15/1999 vp) 3. toukokuuta 1999. Valmisteluista on tiedotettu myös E-jatkokirjeillä sekä erillisillä muistioilla vuosien 1999 ja 2001 välillä. Tämän jälkeen eduskunnalle on toimitettu E-kirje (E 121/2001 vp) 26. marraskuuta 2001 Dohan kehityskierroksen aloittamisesta. Eduskuntaa on tiedotettu kehityskierroksen kulusta usealla E-jatkokirjeellä vuosina 2002-2008.

Edellä mainituissa kirjeissä on käsitelty myös Dohan kehityksenkierrukseen liittyvää neuvoston antamaa neuvotteluvaltuutusta. Kyseinen valtuutus kattaa myös sähköistä kauppaa koskevat uudet WTO-neuvottelut.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Tämänhetkisen arvion mukaan sopimus tulee sisältämään ainoastaan EU:n toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Toimivallan jakautumista arvioidaan tarkemmin sopimusneuvottelujen kuluessa ja viimeistään siinä vaiheessa, kun komissio antaa ehdotuksen neuvostolle sopimuksen allekirjoittamisesta. Suhdetta Suomen lainsäädäntöön samoin kuin Ahvenanmaan toimivaltaan arvioidaan tarkemmin konkreettisen sopimustekstin valossa.

Taloudelliset vaikutukset

Komissio ei ole tehnyt alustavaa vaikutusarviota tavoiteltavan sopimuksen vaikutuksista. Vaikutusarvioon palataan myöhemmin.

Sopimuksella ei ole suoria vaikutuksia valtion talousarvioon.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

- KOM (2019) 165 lopullinen

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ulkoministeriö / kauppapolitiikan yksikkö / Aino Friman, aino.friman@formin.fi, p. 0295 351 107

Ulkoministeriö / kauppapolitiikan yksikkö / Niina Blomberg, niina.blomberg@formin.fi, p. 029 535 0263

Ulkoministeriö / EU- ja valtiosopimusoikeuden yksikkö / Maria Guseff, maria.guseff@formin.fi, p. 029 535 1158

EUTORI-tunnus

EU/2019/0625

Liitteet KOM (2019) 165 lopullinen

Viite

Asiasanat	WTO, Kauppapoliittinen komitea palvelut ja investoinnit
Hoitaa	UM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM
